

PFU-SAK NR. 318/12

KLAGER: Thomas Hylland Eriksen
ADRESSE: John Colletts allé 85B, 0854 Oslo
TELEFON:
PUBLIKASJON: Aftenposten
PUBLISERINGSDATO: 23.11.2012
STOFFOMRÅDE: Politikk
GENRE: Kronikk
SØKERSTIKKORD: Saklighet og omtanke, bildebruk
REGISTRERT: 26.11.2012
BEHANDLET I SEKR.: 29.11.2012
BEHANDLES I PFU: 29.01.2013
FERDIGBEHANDLET: 29.01.2013
BEHANDLINGSTID: 63 dager
KLAGEGRUPPE: Forsker/samfunnsdebattant
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Aftenposten publiserte fredag 23. november 2012 en kronikk, både i papirutgaven og på nett, med tittelen «Våre antirasistiske helter». Kronikken var signert «Lily Bandehy, forfatter og foredragsholder».

I en stikktittel het det: «Integrering. Vi bør revurdere de antirasistiske heltene, for i toleransens navn har de skilt mellom nordmenn og muslimer.»

Kronikken hadde slik innledning:

«Mandag 15. oktober var jeg i Bergen for å holde foredrag på Studentsamfunnet. Jeg sjekket inn på hotellet kl. 21 og dro på Logen Bar for å ta en drink.

Jeg var ordentlig kledd, hadde ikke på meg noe som gir signal om "sexsalg". Foran baren sto et skilt: "Etter kl. 18.00 og søndager etter kl. 20.00 er du velkommen til en hyggelig drink".

Jeg ble nektet å sitte der: "Du kan kjøpe en drink, men du må sitte ute." Jeg fikk ingen forklaring!

Antipati mot muslimer

Jeg leser nettaviser, følger med i det som skjer. Jeg føler at antipatien mot oss muslimer tårner seg opp. Jeg har begynt å ane en skremmende strøm under den stille overflaten. Er samfunnet allerede blitt polarisert?

Senere i kronikken:

«I innvandringsdebatten har en norsk elite sagt sin mening, men hvorvidt er dette i samsvar med virkeligheten? Denne norske "antirasistiske" eliten skaper myter og har definisjonsmakten. Mens reaksjonen fra folk rettes mot oss innvandrere. Thomas Hylland Eriksen er ett eksempel.

Pekefinger (mellomtittel)

Hans budskap har i årevis vært: Ikke ta opp kritiske emner som kan tas til inntekt for rasisme og kan skade innvandrere.

Men hvem skapte størst rasistisk reaksjon? Det er Thomas Hylland Eriksen: Han skrev om å dekonstruere demokratiet, noe som fikk dråpen til å flyte over hos massemoderen Anders Behring Breivik. Thomas Hylland Eriksen ble ikke bebreidet for noe, men vi innvandrere og samfunnet betaler prisen for en uttalelse som Thomas Hylland Eriksen var stolt av.

Vi trenger ikke lenger uttalelser som gir uttrykk for egoistisk glans blant eliten og egne venner i offentlighet, mens konsekvensene blir skader for andre. Vi burde revurdere de antirasistiske helter, for i toleransens navn har de skilt mellom nordmenn og muslimer. Et eksempel på dette er Thomas Hylland Eriksens uttalelse: "Mer hijab, mer bunader".

Generaliserende holdning (mellomtittel)

Tilsynelatende er dette et uttrykk for toleranse. Men om man grubler over denne uttalelsen, oppdager man en generaliserende, ytterliggående holdning som svarer til det høyreekstreme grupper skriver på nettsidene deres. Hvorfor?»

Kronikken ble publisert på Aftenpostens nettsider samme dag, men ble endret i samarbeid med kronikkforfatteren **4. desember**. Samtidig ble følgende tilføyet under kronikken:

«Et avsnitt av denne teksten er endret etter at kronikken ble trykket i morgenutgaven. I det aktuelle avsnittet ble det fremstilt som at Thomas Hylland Eriksens ord var utløsende faktor for Anders Behring Breiviks handlinger.»

Samme dag som kronikken ble publisert slapp Hylland Eriksen til med et tilsvarende svar med tittelen «**Bandehys misforståelser**». Det ble også lagt lenker mellom kronikk og tilsvarende svar og tilsvaret ble også trykket i neste dags papirutgave.

Onsdag 12. desember publiserte avisen et nytt innlegg fra Bandehy, med tittelen «**Hylland Eriksens misforståelser**». Her anfører hun at Eriksen har «radikalt misforstått min retorikk, slik høyreekstreme har misforstått hans prosjekt om å dekonstruere demokratiet».

KLAGEN:

Klager er omtalte Thomas Hylland Eriksen. Han skriver:

«Budskapet i kronikken er at de såkalte antirasistene rent faktisk fungerer rasistisk, noe som forsøkes sannsynliggjort gjennom en rekke løgner, halvsannheter og insinuasjoner med særlig adresse til undertegnede. Nå blir jeg utsatt for ondsinnet sjikane og ryktespredning daglig, og stort sett tar jeg det med godt humør. I dette tilfellet er imidlertid en grense overskredet, og derfor vil jeg innklage Aftenpostens debattredaksjon for PFU.

For det første skriver Bandehy at jeg 'reklamerer [for] og oppfordrer til bruk av hijab'. Det er vås. Jeg har av og til forsvart religionsfrihet og den liberale retten til selv å velge påkledning, men har aldri uttalt meg normativt om bruk av hijab eller noe annet plagg.

For det andre generaliserer hun om min virksomhet som forsker og formidler på måter som kan skade mitt omdømme dersom noen skulle tro at hun snakker sant. Blant annet påstår hun at jeg aldri har initiert forskning som kunne tenkes å sette innvandrere i et dårlig lys. Det er feil, og dersom denne oppfatningen sprer seg, får det negative konsekvenser for oss som forsker i dette feltet.

For det tredje insinuerer hun at min virksomhet har vært en direkte årsak til terrorangrepet 22. juli, siden Breivik lot seg provosere av min angivelige propaganda for flerkulturalitet og mangfold. Det er, mildt sagt, en grov beskyldning. Kronikken er journalistisk svak, og forfatteren røper dårlige kunnskaper og svak forståelse. Derfor burde den ha vært refusert. Dersom Aftenposten trykte den i håp om å få en 'spisset debatt', gjorde de det med vitende og vilje og på min bekostning. Både Åmås og Ternes må ha visst at kronikken ikke sier noe om meg, men viderebringer ondsinnede løgner om meg som ikke minst er populære på den ekstreme høyresiden.

I Redaktørplakaten heter det blant annet at "redaktøren [skal] fremme en saklig og fri informasjons- og opinionsformidling". Her er det særlig to ord som er vesentlige, nemlig 'saklig' og 'informasjons-'. Når kronikken i tillegg har karakter av personangrep, anser jeg det som berettiget å si fra, og jeg ber om at PFU kan vurdere om Aftenpostens debattredaksjon i dette tilfellet har brutt med Redaktørplakatens krav og Vær varsom-plakatens paragraf 4.1.»

Fra **Aftenpostens** side ble det opplyst at avisen ville forsøke å løse saken i minnelighet. Dette førte i så fall ikke fram.

TILSVARSRUNDEN:

Aftenposten avviser klagen. Det anføres at selv om redaksjonen har innrømmet at et avsnitt i den påklagede kronikken «burde vært formulert på en annen måte», og at dette burde skjedd i samarbeid med kronikkforfatteren, mener vi at kronikken ligger innenfor det en profilert samfunnsdebattant som Thomas Hylland Eriksen bør tåle i en løpende debatt». Det vises også til at kronikken ble endret på nett.

Avisen viser videre til at debatten i etterkant har bidratt til å få fram misforståelser og til å korrigere disse. Avisen mener også den påklagede kronikken faktisk ble utgangspunkt for en konstruktiv og saklig diskusjon

Klageren anfører at det PFU bør vurdere i den foreliggende klagen, er grenseoppgangen mellom personangrep og kritikk. «Ettersom Bandehy både i sin kronikk og i sitt svar til meg viser at hun ikke forstår det jeg skriver og sier, men er desto mer generøs med invektivene, er dette relevant; også fordi Aftenposten påpeker at jeg må tåle litt ettersom jeg selv deltar i debatter. Ja, det tilstår jeg at jeg av og til gjør. Men ikke på denne måten.»

Hylland Eriksen klargjør at han ikke klandrer Bandehy for ikke å forstå verden omkring seg, men han klandrer Aftenposten «som burde ha visst bedre».

Aftenposten understreker at man ikke kjenner til at Bandehy har hatt andre motiver for kronikken enn å bidra i en aktuell debatt og at Aftenposten ikke har hatt andre intensjoner enn å formidle synspunkter i denne debatten.

Videre: «Aftenposten har erkjent at et avsnitt i innlegget burde vært omformulert, og at Aftenposten burde bidratt til dette. Vi mener vi burde gjort det ikke bare av hensyn til klageren, men også av hensyn til debatten. Men vi mener også at klageren har fått god anledning til å oppklare misforståelser og forsvare sine standpunkter i ettertid, og vi mener også at han, mer enn de fleste, er i stand til å gjøre det.» Aftenposten mener å være i sin fulle rett til å publisere en kronikk klageren ikke liker, som misforstår ham, og som han mener burde vært refusert.

Avisen kan heller ikke se at bildebruken var kritikkverdig, og peker på at klageren er en offentlig person og at bildet ikke var av privat karakter.